

Poslední zděchovská čepčářka Františka Šimková

Letos uplyne 125 let od narození a 35 let od úmrtí Františky Šimkové – svého času jediné a poslední znalkyně pletení čepců na rámu v českých zemích.

Pletení na rámu je více než 3000 let stará technika výroby textilií, jež vynikají svou pružností. Proto se tímto způsobem pletly po téměř celém světě čepce, punčochy, závoje a další elastické výrobky. Na mnoha místech už znalost této techniky zanikla, nejinak tomu bylo i u nás, kde se v přirozeném prostředí uchovala nejdéle na Valašsku – v obci Zděchov. Zde se jí říkalo „vázání na stativkách“ a zhotovovaly se jí především ženské čepce – „zděcháky“, méně i záclonky a vsadky do polštářů.

muzejní kukátko

Pletení čepců na rámu se ve Zděchově v 19. století věnovalo mnoho žen. Františka Šimková (1893–1983) se jejich výrobě naučila v dětství od své matky. Výroba „zděcháků“ pro ni byla vítaným zdrojem příjvídělku, kterému se původně věnovala jen přes zimu. Když však poměrně brzy ovdověla a musela sama uživit šest dětí, začala čepce plést i v létě – po nocích, po

Františka Šimková při pletení čepce na rámu, Zděchov 1961. Foto: archiv MRV

celodenní práci v zemědělství. Až do roku 1938 je sama chodila prodávat na Slovensko, kde se jejich nošení udrželo déle než u nás. Po delší pauze se k pletení na rámu vrátila až v roce 1954 a předváděla ho pak na různých akcích – v roce 1975 dokonce na světové výstavě v Belgii. Ve vysokém věku začala techniku krosienky, jak se dnes pletení čepců na rámu říká, zhotovovat i módní doplňky a závěsné dekorace pro Ústředí lidové umělecké výroby.

Smrtí Františky Šimkové v roce 1983 znalost výroby čepců na rámu málem zcela zanikla. S přípravou nových expozic vsetínského muzea v roce 1994 si však jejich výrobu osvojila tehdejší muzejní konzervátorka Blanka Mikolajková, která se tak stala nepřímou pokračovatelkou Františky Šimkové.

S cílem tuto téměř zapomenutou techniku znovuoživit, otevřelo vsetínské muzeum 24. února výstavu Krosienka, kde jsou prezentovány jednak historické textilie pletené na rámu (také od Františky Šimkové), jednak moderní tvorba znalkyň a propagátorek krosienky Blanky Ammann Mikolajkové z Valašska a Sylvie Antony Čekalové z Prahy.

Milada Fohlerová,
etnografka Muzea regionu Valašsko